

Tabell 12. Intäkter förutom stadgeenliga medlemsavgifter för täckande av förbundets verksamhetskostnader (enkätfråga 20)

Förbund/förening	Typ av intäkt mm
Arbogaån vf	Recipientkontrollavgift (efter fördelningstal)
Bräkneån vf	Recipientkontrollavgift
Fyrisåns vf	Kommunala bidrag
Kolbäcksåns vf	Recipientkontrollavgift, rensningsavgift
Tidans vf	Recieipientkontrollavgift, restaureringsavgift, regleringsavgift
Blekingekustens vvf	Recipientkontrollavgift
Gullspångsälvens vvf	Recipientkontrollavgift
Göta Älvs vvf	Recipientkontrollavgift, speciella undersökningsavgifter
Göteborgs och Bohus vvf	Recipientkontrollavgift, ränteintäkter
Helgeån rkk	Ränteintäkter
Höje å vvf	Recipientkontrollavgift, landskapsvårdsavgift
Kalmar läns kustvk	Huvudman står för sina egna kostnader
Kävlingeåns vvf	Recipientkontrollavgift
Lidan-Nossan vvf	Räntor, externa bidrag
Ljusnan-Voxnan vvf	Intäkter från uppdragsverksamhet åt såväl egna medlemmar som åt utomstående kommuner och företag
Mörrumsån vvf	Räntor
Nyköpingsån vvf	Bidrag från länstyrelsen
Ringsjökommittén	Projektbidrag sökes från medlemmar och andra intressenter
Ronnebyåns vvf	Recipientkontrollavgift
Saxån-Braåns vvk	Bidrag från kommunerna och Landstingets miljövårdsfond
Segeåns vdf	Recipientkontrollavgift, underhållsavgift
Vegeåns vdf	Recipientkontrollavgift, underhållsavgift, statligt bidrag
Öresunds kvf	Recipientkontrollavgift

Tabell 13. Förbundens kommentarer över de begränsningar och de förutsättningar som erfordras för att förbunden skall kunna bli aktiva aktörer i samhällsplaneringen.

Förbund/förening	Kommentar
Arbogaåns vf	Många motstående intressen gör hanteringen av ärenden besvärlig. Behov av centralt fördelade medel efter dialog med förbundet.
Bräkneåns vf	Den stora geografiska spridningen av styrelse och medlemmar. Förbundet är ej sakägare i planfrågor. Varje enskild medlem är sakägare i planfrågor, om dennes fastighet berörs, vilket kan skapa intressekonflikter.
Fyrisåns vf	Är remissinstans i alla tre kommunerna. Förbundets begränsning är att aldrig kunna delta i debatt och då framföra att förbundet är intresserad att stödja någon verksamhet eller undersökning utöver stadgeenlig verksamhet.
Kolbäckens vf	Förbundet saknar ekonomiska möjligheter därtill. Förbundet saknar personella resurser. Medlemmarnas intresse för förbundet är ganska begränsad.
Alsteråns vvf Blekingekustens vvf	Förbundet saknar personella resurser. Med bl.a. samtliga kustkommuner och större industrier med direktutsläpp som medlemmar kan vattenförbundet vara ett värdefullt forum för samhällsplaneringen. Förbundets undersökningsresultat kommer att kunna utgöra ett väsentligt underlags- och faktamaterial.
Dalbergså-Holmåns vvf Emåns vvf	Anställ en person som driver förbundets frågor. Den viktigaste begränsningen är f.n. medlemmarnas bristande engagemang i avvaktan på resultatet av förrättningen för bildande av vattenförbund. Dessutom är medlemmarnas intresseinriktning mycket varierande.
Gullspångsälvens vvf	De största begränsningarna är tidsbrist och ekonomi.
Göta Älvs vvf	Förbundets ekonomiska resurser är små, vilket gör det svårt att producera och sprida information till företag, hushåll och skolor m.fl. i önskad utsträckning. Med utgångspunkt från de kunskaper och erfarenheter som finns samlade hos medlemmarna kan förbundet bidra med värdefulla synpunkter i olika sammanhang. Förbundet kan t.ex. fungera som samrådsorgan vid etablering av verksamheter som kan påverka vattenkvaliteten. Förbundet kan spela en viktig roll, som forum för erfarenhetsutbyte i vattenvårdsfrågor, fungera som inspirationskälla, sprida dokumentation etc..
Helgeå rkk	Framförallt krävs en ändring i lagen, som ger vattenvårdsförbund/vattenförbund en starkare ställning att kunna agera utifrån. Ett finansieringssystem och en organisation enligt fransk eller engelsk modell vore intressant att införa i Sverige. Förbunden kunde då arbeta mera åtgärdsinriktat än idag. (forts.)

Hjälmarens vvf Klarälvens vvf	Begränsningar är tid och pengar. En förutsättning är att den administrativa delen löses. Förbundet måste ha anställd personal på heltid eller halvtid om aktiviteten skall höjas. Idag finns inga möjligheter att vara remissinstans, delta aktivt i planeringsfrågor etc..
Kungsbackaåns vvf	Vår policy är att förbundet skall ta fram underlag för medlemmarnas aktiva planeringsarbete, men ej själva delta. (1) Först och främst krävs det att de kommunala representanterna har en aktiv och helst "tung" roll på hemmaplan i planeringsfrågor. (2) Tillräckliga ekonomiska resurser för att ta fram rätt underlagsmaterial krävs. I resursbehovet ligger också möjlighet att arvoda någon som projektledare och sammahållande. Hittills har vi arbetat på "halvideell" grund. (3) Ett utvecklat bra samarbete med alla intressenter- myndigheter, medlemmar, organisationer typ fiskevårdsföreningar- krävs. Förbundets serviceförmåga beror också av ekonomiska och personella resurser.
Lagans vvf Lidan-Nossans vvf	Resursbrist. Behov av halvtidstjänst eller mera intäkter som kan användas för att köpa tjänster.
Ljusnan-Voxnans vvf	Nuvarande lagstiftning medger ej att förbundet aktivt deltar i samhällsplaneringen. Ändra i lagstiftningen så att förbundet även formellt kan verka i samhällsplaneringen som en viktig instans i mellankommunala frågor.
Lyngerns vvf	Det finns stora svårigheter att nå politiker och planerare med information om tillståndet och behovet av åtgärder, delvis beroende på en begränsad politisk återkoppling d.v.s. från politiker i förbundet till kommunledningen.
Motala Ströms vvf	Ett vattenvårdsförbund kan fylla en stor funktion, som informationskälla och som debattforum för berörda intressenter inom ett avrinningsområde. Naturligen blir sammansättningen av medlemmar mycket heterogen, men detta kan ha stora fördelar. I detta forum kan man träffas och diskutera frågor, som olika kategorier i samhället har gemensamt. Dessutom kan dessa kontakter ge utbyten på andra områden. En stor fråga är dock hur man skall avgränsa medlemsskapet och hur man skall fördela ansvar och kostnader.
Mörrumsåns vvf	Förbundet verkar genom sina medlemmar och bidrar på så sätt till en aktiv samhällsplanering. De formella samhällsplaneringsbesluten tas av kommunerna (som också är medlemmar i förbundet) och myndigheter (länsstyrelser, vattendomstol, koncessionsnämnd för miljöskydd m fl). Beslutsfattarna förses med aktuellt underlag från förbundet om belastningssituationen, miljötillståndet, påverkansgraden mm. Förbundet är således att uppfatta som en viktig aktör och kunskapsförmedlare i vattensammanhang, men också som ett viktigt forum för diskussioner (forts.)

	åtgärdsbehov, prioriteringar, prognoser mm samt remissinstans i frågor som rör vattenhushållning vattenvård.
Nissans vvf	Den nuvarande organisationen inom förbundet är inte personalmässigt anpassad för en mera aktiv aktörsroll. Finansiering och medlemskap (frivillig eller tvingande) är också något som isåfall måste ses över.
Nybroåns vvf Ringsjökommittén	Brist på pengar. Kommittén ingår i Mellanskånes Kommunalförbund, som bl.a. består av medlemskommunerna Eslöv, Höör och Hörby. För att stärka arbetet inom kommittén ingår representanter från länsstyrelse, LRF, yrkesfiskare, AB Sydsvatten etc.. Då Mellanskånes Kommunalförbund ombesörjer viss samhällsplanering inom medlemskommunerna, så är även kommittén en aktiv aktör i dessa sammanhang. Den största begränsningen är som överallt annat ekonomin. Men vi har ändå goda förutsättningar och en stark bas för vår verksamhet.
Ronnebyåns vvf	Den största begränsningen är intressenternas val av representanter, tid och ekonomi.
Råå-åns vdf	Fler heltidstjänster behövs som enbart sysslar med vattenvårdsfrågor inom förbundet. Planering och åtgärdsinsatser borde samordnas inom avrinningsområdet (dvs förbundet).
Saxån-Braåns vvk Skråbeåns vvk	Brist på tid och pengar. Begränsningen är främst kommitténs angivna uppdrag att bedriva samordnad recipientkontroll. Eftersom kommittén består av kommuner, länsstyrelserepresentanter mm finns förutsättningar att medverka isamhällsplaneringen i vidare bemärkelse.
Syd kustens vvf	Ej tillräckligt med resurser avsatta i form av tid och personal för att förbundet aktivt skall kunna informera om sin verksamhet och de resultat som erhålls.
Vegeåns vdf	Förbundet har hittills icke haft ett primärt intresse att bli en aktiv aktör i samhällsplaneringen. Den planering som sker för våtmarksrestaurering och jätteloka-bekämpning mm kan dock ses som en sådan samhällsplanering.
Vätterns vvf	Förbundets roll som aktiv aktör begränsas främst av otillräckliga resurser. Delvis begränsas också möjligheten till kunskapsuppbyggnad av t.ex. statens (t.ex. SNVs) intresse för de stora sjöarna, vilket i sin tur begränsar möjligheterna att agera utifrån kunskap istället för tyckande.
Ätrans vvf	Begränsningar: Kommunernas ekonomiska utrymme. Förbundet saknar anställd. Svårigheter att nå enighet interkommunalt och politiskt för aktörerna. Förutsättningar: Ekonomiska resurser, dvs hel- eller deltidsanställd personal behövs. Verksamhetsplanearbete i frågor där enighet råder. Information till samhällsplanerande organ. (forts)

Öresunds vvf

Frågan om att bli en aktiv aktör i samhällsplaneringen har aldrig varit aktuell. Förbundet har inte upplevt sin verksamhet som annan än den som staten (länsstyrelsen) kräver och som framgår av stadgarna (§1).

Diskussion

Den svenska vattenförvaltningens nuvarande begränsning

De interkommunala vattenförbundsliknande organisationerna har således inte i någon större utsträckning deltagit i en samordnad mark- och förvaltning. Emellertid framhålls allt oftare en samordnad mark- och vattenförvaltning, som ett medel för att uppnå en uthållig hushållning med vattenresurser. I en internationell översikt har OECD (1989) konstaterat att den växande mängden vattenproblem och därmed olika typer av vattenkonflikter får konsekvenser för ett stort spektra av vattenanvändare. Hittills har regeringarna generellt reagerat genom att hänskjuta uppkomna vattenresursproblem till administrativa organisationer, som inte har tillräcklig kompetens och överblick för att kunna hantera dem. I AGENDA 21 är behovet av en samordnad mark- och vattenförvaltning ett av huvudbudskapen.

Svensk vattenförvaltning är idag uppsplittrad på ett stort antal myndigheter. Allmänt gäller att centrala myndigheter svarar för överordnad policy och tillståndsgivning för storskaliga anläggningar medan regionala statliga myndigheter och kommunala organ svarar för tillståndsgivning av medelstora och små anläggningar samt för uppföljning och kontroll av givna tillstånd. Kommunala organ ansvarar ensamt för den långsiktiga användningen av mark- och vattenresurserna genom att utarbeta översiktsplaner. Ett starkt specialiserat och sektoriserat system av denna typ gör det svårt att uppfatta, effektivt kunna kommunicera och hantera komplicerade vattenmiljöfrågor (Castensson & Gustafsson 1993).

Vattenplaneringsutredningen gjorde under slutet av 1970-talet ansträngningar för att uppmärksamma vattenfrågornas hantering i den översiktliga planeringen (VPU 1980). Men det var först med Plan och Bygglagen 1987, som kommunerna ålades att planera för användningen av vattenresurserna på samma sätt som markresurserna i den översiktliga planeringen. Av olika myndighetsdokument framgår att den översiktliga planeringen bör baseras på avrinningsområdet som planeringsenhet.

En avrinningsområdesbaserad planering kan ske på olika nivåer; internationell, nationell, regional, interkommunal och lokal. Beroende på vilket perspektiv som anläggs kan avrinningsområdesplaneringen vara mer eller mindre myndighetsorienterad eller aktörsorienterad. I aktörsorienterade organisationer som t.ex. de vattenförbundsliknade organisationerna, har användare/brukare ett stort inflytande.

Internationellt är aktörsinriktade avrinningsområdesbaserade organisationer t.ex. i Tyskland och Frankrike mera framträdande än i Sverige, figur 2. I Tyskland förekommer regionala vattenplaneringskontor (Länderwasser) och särskilt i Rhendalen ett större antal aktörsorienterade vattenförbund (Wasser Genossenschaften). De äldsta av de senare bildades redan på 1910-talet för hantering och planering av vattenkonflikter (Bower et al 1981, Gumbricht 1991). Som redan tidigare nämnts inspirerade dessa organisationer det svenska vattenvårdsförbundsbyggandet på 1950-talet. Den bästa förebilden för en idag fungerande aktörsinriktad regional organisationsform är de franska vattenförvaltningsområdena (Agence de l'Eau) (Gustafsson 1989).

Ett problem med den svenska myndighetsorienterade vattenförvaltningen är att den är alltför geografiskt begränsad. Enbart lokal avrinningsområdesplanering som princip är alltför småskalig för att i den kommunala fysiska planeringen ge den nödvändiga överblicken över mark- och

Nivå Betoning	Regional	Interkommunal	Lokal
Myndighetsorientering	Tyskland	Sverige	Sverige
Aktörsorientering	Frankrike	Tyskland Frankrike	

Figur 2. Position för vattenförbundslänkande organisationer i Tyskland, Frankrike och Sverige.

vattenanvändningen. Annorlunda uttryckt är någon form av interkommunal planering nödvändig för att kunna lösa uppströms- och nedströmskonflikter mellan kommunerna. Det kan t.o.m. ifrågasättas om kommunen är den lämpligaste organisationsformen för planeringen av vattenanvändningen.

Man kan fundera över den svenska vattenförvaltningens nuvarande begränsning till en myndighetsorienterad ansats. Den mest näraliggande förklaringen torde vara att den goda relativa tillgången till vatten inte har nödvändiggjort en i högre grad aktörsbaserad vattenförvaltning. Hanteringen av vattenanvändningen har i de flesta fall kunnat ske effektivt utan större konflikter inom den myndighetsorienterade ramen, dock till priset av liten medverkan av brukare av vattenresurserna och allmänheten.

I sammanhanget kan det vara intressant att se till utvecklingen av användningen av markresurserna. I en grundlig studie av den historiska markanvändningen på global basis hävdar Powelson (1988) att så länge tillgången på mark är obegränsad har det i allmänhet inte funnits tillräckliga incitament för att tillskapa formaliserade partsammansatta institutioner för förhandla om och fördela marken. I en situation av obegränsade markresurser finns alltid vid en konflikt möjligheten för den underlägsne att fly till andra områden. I en situation av begränsade markresurser finns inte flyktmöjligheten, vilket har gynnat framväxten av ett aktörsorienterat regelsystem och partsammansatta institutioner för att lösa markkonflikter.

Powelson hävdar utifrån sina omfattande studier av markanvändningen att ekonomisk utveckling kräver en samhällskultur i vilken individer, företag och partsammansatta organ (corporate bodies) är tydligt identifierade och definerade; i vilken rättigheter, plikter och skyldigheter med avseende på väldefinierade egendomsförhållandena är överlåtna till dessa individer företag och partsammansatta organ, inklusive staten; och där fördelningen av rättigheter och resurser inte är otillbörligt koncentrerade till någon av kategorierna inklusive staten.

Denna samhällskultur måste också lära sig att hantera snarare än att undvika politiska, sociala och ekonomiska konflikter i tron att konflikterna kan lösas och inte vara ständigt förekommande. Konflikterna måste lösas genom förhandling och kompromisser hellre än genom konfrontation och utövande av makt. De konfliktlösande organisationerna bör själva ha bildats i en förhandling, istället för att ha bildats genom ett myndighetsbeslut. Endast i en sådan samhällskultur anser Powelson att individens initiativkraft och samhällets produktionsfaktorer kan frigöras för en gynnsam produktivitet-utveckling.

Förändrad vattenhushållningssituation

Betoningen i vattenanvändningen och vattenplaneringen har under 1900-talet förändrats i etapper. Vid seklets början var hälsoskyddsaspekten den helt avgörande. Från 20-talet fram till mitten av 50-talet sattes vattenförsörjningsaspekten i centrum.

Efterkrigstidens oreglerade industriutveckling och tilltagande urbanisering visade sig alltmer i synbara och besvärande föroreningsproblem; en situation som vi redan har sett initierade diskussioner om att bilda de första vattenvårdsorganisationerna (s.7). Förorenat vatten minskade i allt högre grad tillgången och åtkomligheten av rent vatten. Lösningen på föroreningsproblemet blev tillståndsplikt enligt miljöskyddslagen från 1964 och en i ett internationellt perspektiv snabb och tekniskt imponerande reningsverksutbyggnad inom kommuner och industri.

Men man skall komma ihåg att reningsverksutbyggnaden genomfördes i en annan ekonomiskt-politiskt situation än idag. Den stimulerades med generösa upp till 50-procentiga statsbidrag under 60- och 70-talen, dvs en statsfinansiell situation som inte längre är förhanden. Allmänheten kunde notera att vattenkvaliteten på några få år efter utbyggnaden snabbt förbättrades. Vill man vara ironisk kan man säga att Bedömningsgrunder för svenska ytvatten (SNV 1969) snabbt blev obehövliga.

Baksidan med denna myndighetsorienterade reningsverksutbyggnadsinsats var att den skedde från fall till fall, och utan en samordnad diskussion och planering med aktörerna inom avrinningsområdet. Antalet vattenöversikter eller vattenvårdsplaner på avrinningsområdesnivå är fåtaliga från denna tid.

Regelverket, främst Miljöskyddslagen, gav inte och ger ännu inte idag i någon större utsträckning utrymme för något aktörsperspektiv (Castensson et al 1990, Castensson & Gustafsson 1993). Istället byggdes den myndighetsorienterade miljöadministrationen snabbt ut med Statens Naturvårdsverk som den tongivande övergripande och policyorienterade myndigheten på central nivå. Arbetsuppgifterna på länsstyrelsernas naturvårdsenheter reducerades i mycket till kontroll och uppföljning av miljöbeslut samt granskning av kommunala planer utifrån regelverket.

Vi har noterat att det under 70-talet tillkom få frivilliga vattenförbundsliknande aktörsorganisationer. Kanske den i många avseende framgångsrika reningsverksutbyggnaden invaggade en känsla hos politiker, myndigheter, aktörer/brukare och allmänhet att nu hade man äntligen löst de mesta akuta vattenföroreningsproblemen?

Men under 80-talet visade sig nya och hittills mindre uppmärksammade vattenmiljöproblem. Försurningen påvisade att luftburna föroreningar hotade vattentillgång och vattenkvalitet (inklusive grundvattenresurserna) samt markens och vattnets långsiktiga produktionsförmåga. De diffusa föroreningarna från en alltmer intensivare jordbruksproduktion vållade ökade problem i vattenvården. Utsläpp av toxiska föroreningar till vattenmiljön från industrier och hushåll, vid transporter och genom diffus utlakning betraktas som en allt större hälsorisk och osäkerhetsfaktor i vattenanvändningen. Hot- och föroreningsituationen är idag delvis annorlunda än på 50-talet, men man kan hävda att planeringssituationen är likartad. Skall man satsa på en myndighetsorienterad eller aktörsorienterad ansats?

Argumenten talar denna gång för det senare alternativet. Den statsfinansiella situationen är som påpekats annorlunda. Nya finansieringsformer för

vattenvården måste uppmuntras och denna kan knappast ske utan att förändra planeringsinstitutionerna.

Vattenresurserna har även i Sverige blivit en alltmer knapp resurs. Regioner som Skåne, sydöstra Småland-Öland-Gotland samt Mälardalen har en per capita tillgång som t.ex. motsvarar genomsnittet för Frankrike. Föreningshoten riskerar att minska den utnyttbara vattentillgången eller åtminstone fördyra användningen av vattentillgångarna. Situationen skärper behovet av ett kravorienterat planeringssystem. Erfarenheterna av en kravorienterad vattenplanering och vattenförvaltning som t.ex. Frankrike och Tyskland pekar på att de viktigaste aktörerna måste göras delaktiga i planerings- och förvaltningsprocessen för att denna skall bli ändamålsenlig, få ett helhetsperspektiv och bli effektiv. För Sveriges del gäller det att finna nya samverkans-, planerings- och förvaltningsformer.

Ytterligare ett argument för ett aktörsbaserat synsätt är förskjutningen av perspektivet från föreningssbekämpningen till resurshushållning som har skett under senare år bl.a. som en följd av en tilltagande EU-anpassning. Resurshushållningsaspekten kommer till uttryck i uttalanden som "planering efter vad naturen tål" och "bevarandet av den biologiska mångfalden".

AGENDA 21 betonar aktörsperspektivet

Genom AGENDA 21 har resurshushållningsaspekten dessutom satts i fokus för en större allmänhet. För första gången vid en stor internationell konferens har hanteringen av krympande vattenresurser fått ett eget kapitel i slutdokumentet (kap. 18). Men kanske ännu viktigare för denna studie är den delaktighet och deltagande av olika aktörer i planeringsprocessen, som så starkt framhävs i AGENDA 21. Sverige har principiellt anslutit sig till detta delaktighets- och deltagandeperspektiv (se SOU 1994:128). Ett sådant kan knappast genomföras utan en aktörsorienterad planeringsprocess.

Under återstoden av 90-talet kommer sannolikt därför kraven på ändring i regelverk och planeringsrutiner mot en aktörsorienterad riktning att tillta. Politiker och myndigheter har delvis redan börjat förändringen. Som ett enskilt exempel kan nämnas att Mälardalsrådets miljöutskott under 1994 företog en studieresa till Frankrike och Tyskland för att studera aktörsbaserade vattenorganisationer (Mälardalsrådet 1994). Under Ljusnans-Voxnans vattenvårdsförbundsdagar 1994 bildades en vattenvårdsförbundens samorganisation för hävda de vattenförbundsliknande organisationernas intressen.

Omorienteringen har på regelverksnivå som ett resultat av kretsloppspropositionen 1992 resulterat i ett tillägg i Plan- och bygglagens ändamålsparagraf med innebörden att samhällsutvecklingen skall främja en god och långsiktig hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer. Därmed har den centrala statsmakten givit uttryck för att frågeställningar om resurshushållning skall tillmätas minst samma vikt som ekonomiska och sociala frågeställningar i den fysiska planeringen.

Styrkan i omorientering mot resurshushållning prövas i det nu pågående Lokala AGENDA 21 arbetet, som skall redovisas till regeringen under 1996. Enligt AGENDA 21 (kap 28) uppmanas de lokala myndigheterna i världens alla stater att senast 1996 ha inlett samrådsförfaranden med befolkningen samt uppnått enighet om en "Lokal AGENDA 21". Man kan fråga sig utifrån erfarenheterna av enkätstudien till de vattenförbundsliknande organisationerna hur de lokala myndigheterna kommer att behandla vattenanvändningen i det Lokala AGENDA 21 arbetet?

Den lokala myndigheten

En avgörande synpunkt för det framtida vattenvårdsarbetet är hur begreppet "lokala myndigheter" skall uppfattas i AGENDA 21. I Miljövårdsberedningens skrift Lokal AGENDA 21 - en vägledning (SOU 1994:128) fokuseras hela intresset på kommunen, som den lokala myndigheten. Det interkommunala och regionala perspektivet är överhuvudtaget inte omnämnt. Med denna ensidiga betoning på den kommunala nivån riskerar det myndighetsorienterade perspektivet att konserveras och ett helhetsperspektiv på resursförvaltningen att gå förlorat.

Om ett långsiktigt mål är en samordnad planering av mark- och vattenresurserna är den ensidiga inriktningen på kommunen inte förenlig med AGENDA 21. I denna slås avrinningsområdet fast som den önskvärda planeringsenheten. Den svenska fysiska planeringen kommer inte att kunna uppfylla kraven på uthållighet och långsiktighet i planeringen, såvida inte organisationer på interkommunal och regional nivå får ett större aktivt inflytande i samhällsplaneringen.

Den pågående internationella planeringsdiskussionen framhäver den regionala planeringsnivåns betydelse för genomförande av långsiktiga miljömål och för att ge strategiska visioner i planeringen. En skribent (Roberts 1994) varnar för den vanligt förekommande mentaliteten att försöka finna snabba, vanligtvis myndighetsorienterade, lösningar till miljöproblemen när de blir alltför besvärande. Ett uthållighetsperspektiv i planeringen innebär däremot en planeringshorisont längre än 15 år, alltför korta planeringshorisonter riskerar att skapa en tro att uppkomna miljöproblem kan lösas i ett slag. Den långsiktiga strategiska visionen betonar däremot (Roberts 1994):

- * miljöproblemens komplexa natur
- * behovet av ändamålsenlighet i planeringen
- * vikten av att uppmuntra största möjliga delaktighet och deltagande i planeringen
- * skapande av ett planeringssystem som i sig är uthålligt
- * behovet av att skapa samförstånd så att genomförandeåtgärder uppfyller samtyckta mål
- * behovet av att övervaka och utvärdera uppkomna resultat.

Förverkligandet av en strategisk vision kräver samverkan och samarbete mellan ett stort antal aktörer, vilket för vattenförvaltningens del bäst organiseras på den interkommunala och regionala nivån.

Ett uttryck för en ökande medvetenhet om den interkommunala och regionala nivåns betydelse i planeringsprocessen återfinns i Regeringens skrivelse Miljön - vårt gemensamma ansvar (1994/95:120).

" I arbetet med översiktsplanen behövs en bättre *dialog* både mellan kommun och stat, men även mellan kommunen och dess medborgare, intresseorganisationer, företag och företrädare för regionala myndigheter" (min kursivering)

" Den kommunala översiktsplanen enl PBL behöver stärkas för att kunna utgöra ett lokalt instrument för en hållbar utveckling. Det handlar främst om att bättre belysa miljöförhållanden och miljömål, analysera samband mellan olika verksamheter, underlag för sektorsövergripande konsekvensbedömningar samt *att arbeta för en ökad mellankommunal samverkan i planeringen*" (min kursivering)

"Länsstyrelsen bör verka för att de miljöpolitiska instrumenten - särskilt miljökonsekvensbeskrivningar och samhällsplanering - utvecklas i det förebyggande miljöarbetet. Dialogen med statliga och kommunala myndigheter samt med övriga *aktörer* i länet behöver förstärkas ytterligare" (min kursivering).

Kommunen kan även i framtiden förväntas vara det viktigaste planeringsorganet, men samtidigt uttrycker citaten tydligt ett ökat behov av ett aktörsorienterat synsätt i planeringsprocessen.

Förhandlingsarenan eller BA-modellen

Den organisationsteoretiska forskningen utgör ett ytterligare stöd för det aktörsorienterade planeringsperspektivet. Denna forskning hävdar att varken ett centralt myndighetsorienterat (eng. top-down) eller frivilligt deltagandeorienterat (eng. bottom up) beslutsfattande kan skapa en samordnad mark- och vattenförvaltningen eller lösa komplexa vattenresursproblem (Castensson et al 1990). Det står på dagordningen att finna nya platser/arenor/institutioner för en dialog, som har trovärdighet och legitimitet bland ett stort antal aktörer; vetenskapsmän, politiker, beslutsfattare, intressegrupper och allmänheten.

Villkoren för ett sådant beslutsfattande är att

- * planer/beslut skall fattas på lägsta möjliga nivå för att kunna hantera externa effekter
- * regler/rutiner tas fram för att gynna en dialog och hantera konflikter
- * beslut kommer till stånd
- * kontroll av beslut och ålägganden är möjlig.

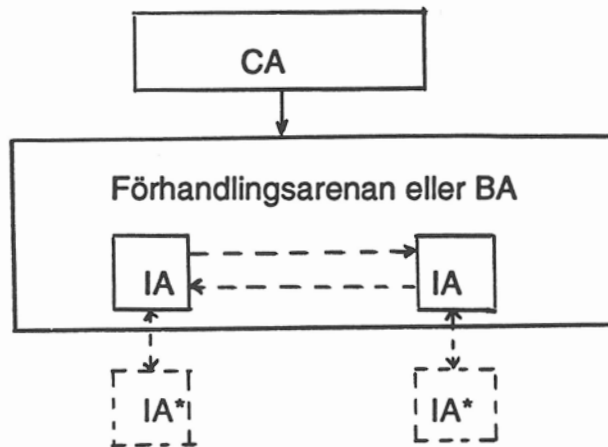
Det nya resurshushållningsperspektivet kräver en mellanväg i beslutsfattandet mellan det centrala och det lokala och det storskaliga och det småskaliga. Denna mellanväg kallas i organisationsforskningen för förhandlingsarenan, BA-modellen (eng. bargaining arena model) eller den alternativa konfliktlösningsmetoden. För vattenförvaltningen sätts den interkommunala och regionala förvaltningsmodellen i fokus.

Själva kärnan i BA-modellen är att den representerar en kompromiss mellan det centrala och det lokala beslutsfattandet. Modellen består av två olika typer av aktörer; den centrala aktören (CA) och den individuella aktören (IA). En IA representerar en intressegrupp som tillsammans med andra IA utgör förhandlingsarenan, figur 3.

BA-modellen skiljer sig ifrån metoden med frivilligt deltagarorienterat beslutsfattande genom att CA fortfarande har kvar regleringsmakten gentemot individuella IA*, om BA-modellen inte fungerar. Detta kan t.ex. vara fallet då

- * IA*s måste göra en åtgärdsplan för att minska sin förorening,
- * när CA märker att en IA* inte genomför en samtyckt åtgärdsplan.

Det här sättet av CA att använda sin regleringsmakt är annorlunda än det centrala myndighetsorienterade regleringsutövandet. För det första utgår BA-modellen ifrån att aktörerna/intressegrupperna själva är bäst lämpade att föreslå tekniska åtgärder mot förorening och för det andra att de är bäst motiverade att genomföra åtgärdsplaner som de själva har medverkat till. För att förenkla och effektivisera beslutsfattandet flyttar BA-modellen sålunda beslutsfattandet ner till den lägsta möjliga planeringsnivån.

Figur 3. Den regionala och interkommunala förhandlingsarenan.

Tillämpat på svenska förhållanden kan de vattenförbundsliknande organisationerna sägas vara en initial form av en förhandlingsarena eller BA-modell. Emellertid är inte dessa organisationers roll inte definerad och erkänd i det svenska planeringssystemet.

De franska vattenförvaltningsområdena

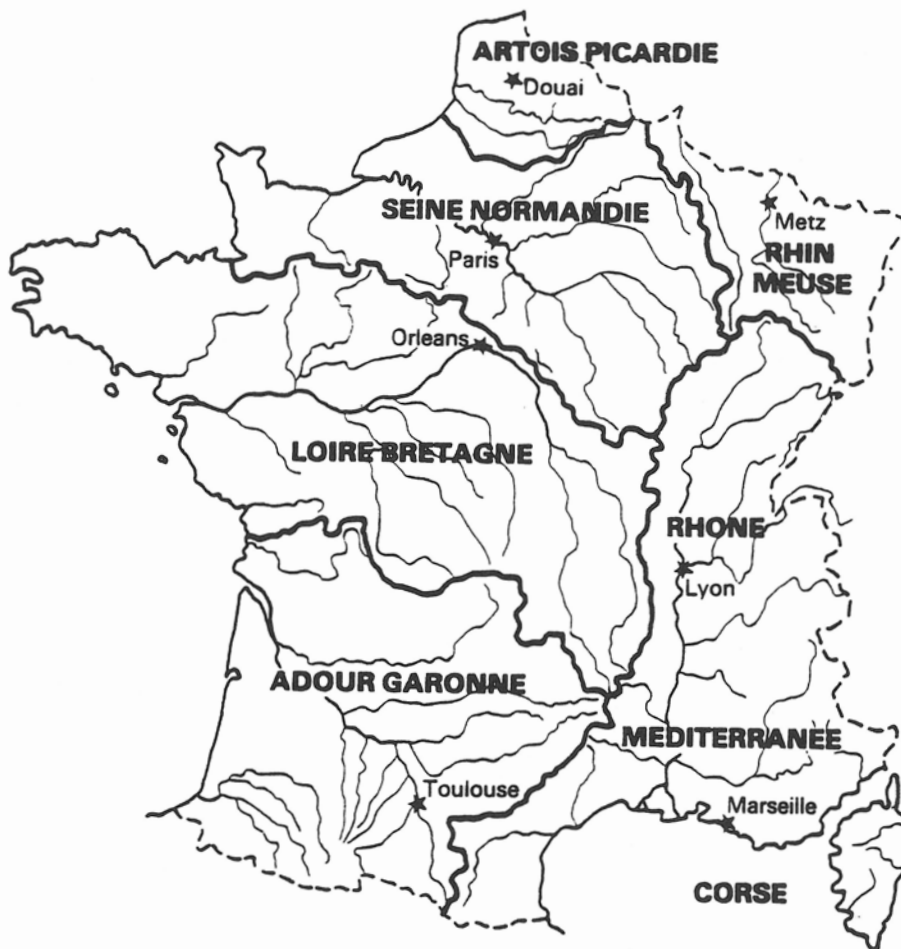
Den mest avancerade vattenförvaltningsmodell som nu existerar är de sex franska regionala vattenförvaltningsområdena, figur 4. Under senare år har modellen uppmärksammats av internationella organisationer som t.ex. Världsbanken, FN-systemet. I stort sett samtliga från tidigare Sovjetunionen frigjorda östeuropeiska länder har visat modellen ett stort intresse. Den har också överlevt de i litteraturen så omskrivna regionala engelska vattenförvaltningsområdena, som 1989 privatiserades av Thatcherregimen.

Modellen finns detaljerat beskriven i en tidigare publikation (Gustafsson 1989), varför här enbart skall göras några reflexioner i förhållande till BA-modellen.

Den viktigaste förhandlingsarenan utgörs av vattenparlamentet eller flodområdeskommittén (Comité de Bassin) och vattenförvaltningskontoret (Agence de l'Eau). Den förra består av en tredjedel var av de tre olika aktörskategorierna; brukarna/användarna av vattenresursen, regionala och lokala politiker, samt representanter för den statliga administrationen. Principen för beslutsfattande är dialog och konsensus.

Parlamentets viktigaste uppgifter är dels att besluta om det åtgärdsinriktade femåriga vattenhushållningsprogrammet samt dels bestämma årliga regionala miljöavgifter (uttagsavgifter och utsläppsavgifter). De senare är rättsligt reglerade i den franska vattenförvaltningslagen från 1964 och senare tillämpningsföreskrifter.

Vattenparlamentets användande av regionala miljöavgifter är i sig en avancerad form för tillämpning av den s.k. Polluter Pay Principle (se Kågesson 1994). Miljöavgifterna ger vattenförvaltningsområdena ekonomisk autonomi i förhållande till den centrala makten CA och inbringar samtidigt medel för stöd till investeringar enligt det i vattenparlamentet framförhandlade femåriga vattenhushållningsprogrammet.

Figur 4. De sex franska regionala vattenförvaltningsområdena.

Det dagliga arbetet utförs i de sex vattenförvaltningskontoren, som var och en har 100 - 150 anställda. Vattenförvaltningskontoret leds av en av regeringen utsedd direktör och en styrelse, som består av ca en fjädedel av ledamöterna som ingår i vattenparlamentet.

Vattenförvaltningsområdenas över 25-åriga verksamhet har lett till omfattande planeringsaktiviteter. Med professionellt understöd från vattenförvaltningskontoren har samtliga franska departement (motsv. stora svenska kommuner) under 80-talet efter en lokal debatt i sina fullmäktige antagit vattenkvalitetsmål för sina vattendrag.

Mellan den regionala och lokala nivån finns aktörssammansatta avrinningsområdesbaserade vattendragsförbund liknande de svenska vattenförbundslikande organisationer som studerats i enkätstudien. Dessa har inte rätt att uttaxera miljöavgifter som på den regionala nivån, men de deltar aktivt i förberedelserna för det åtgärdsinriktade femåriga vattenförvaltningsprogrammet samt bevakar att det lokala vattenvårdsarbetet på delavrinningsområdesnivå.

I den omarbetade franska vattenförvaltningslagen från 1992 har det långsiktiga resurshushållningsperspektivet förstärkts jämfört med 1964 års lag (Guilhaudin 1992, Laurent 1992) Vattentillgången och den totala vattenmiljön (inklusive grundvattenresurserna) betraktas ur ett ekosystemsperspektiv och ses som en del av det nationella kulturarvet. Vattenförvaltningen skall vara aktörsorienterad och tillåta ett vattenutnyttjande som respekterar att den naturliga vattenbalansen och vattenmiljön upprätthålls.

För att hävda resurshushållningsperspektivet inför den nya lagen två nya planeringsinstrument; SDAGE och SAGE. SDAGE (Schéma Directeur d'Aménagement et Gestion des Eaux) är en långsiktig vattenhushållningsplan på 10 -15 år, som skall tas fram av de sex vattenförvaltningsområdena. Den skall ange den allmänna inriktningen på vattenvårdsarbetet både sektoriellt och territoriellt. Planen kommer att vara styrande för de mer åtgärdsinriktade femåriga vattenhushållningsprogrammen (se ovan).

SAGE (Schéma d'Aménagement et Gestion des Eaux) kan ses som en fördjupad vattenhushållningsplan, som efter behov och på lokalt initiativ tas fram för ett geografiskt avgränsat område på delavrinningsområdesnivå, t.ex. området för redan existerande vattendragsförbund. Det är ett lokalt planeringsverktyg för att "organisera morgondagen". Det formella beslutet om att fram en SAGE fattas av le prefet för det regionala vattenförvaltningsområdet, som enligt den nya lagen utser en lokal vattenhushållningskommitté (Commission Locale de l'Eau eller C.L.E.). Kommittén skall bestå till 50 % av regional och lokala politiker, 25% av representanter för brukare/användare av vattenresursen, samt 25 % av representanter för den statliga administrationen. I den senare kategorin inräknas representanter för de regionala vattenförvaltningsområdena, vilket borgar för kontinuitet i vattenhushållningsplaneringen. SAGE skall antas av berörda lokala politiska församlingar.

Genom konstruktionen med femåriga åtgärdsinriktade vattenhushållningsprogram kompletterade med SDAGE och SAGE samt regionala uttags- och utsläppsavgifter uppfyller den franska vattenförvaltningsmodellen Roberts (1994) långsiktiga strategiska vision (se s. 31). Den integrerar i samma institutionella system både planerings- och genomförandeverktyg. Modellen innehåller i sig en stor portion av intern kontroll, men skulle individuella IA* inte följa samtyckta åtgärder på förhandlingsarenan (dvs vattenparlamentet, vattenförvaltningskontoret, C.L.E.) har CA alltid möjligheten att beivra uppkomna miljööverträdelser via den nationella miljöskyddslagstiftningen.

Åtgärder på kort sikt för att stärka de vattenförbundsliknande organisationerna

Denna studie har belyst att Sverige enbart befinner sig i ett förstadie till en aktörsorienterad vattenförvaltning. Det myndighetsorienterade angreppssättet är nästan helt dominerande.

På kort sikt bör de aktörsorienterade vattenförbundsliknande organisationerna stärkas som aktiva planeringsaktörer. De har idag begränsade ekonomiska och personella resurser. Medlemsavgifterna är alltför obetydliga för att ge underlag för en mera omfattande kontinuerlig verksamhet och anställd personal. Endast Ljusnan-Voxnans vvf har ordentliga personella resurser, som det har fått genom att driva ett ackrediterat vattenlaboratorium till verksamheten. Med undantag för Vätternvattenvårdsförbundet (0,75 heltidsekvivalenter) har övriga förbund bara tillfälligt arvodesanställda eller ingen personal alls.

* Omedelbart borde Statens Naturvårdsverk och länsstyrelserna åläggas att föra register och en informationsbank över samtliga vattenförbundsliknande organisationer. De registrerade förbunden borde omgående bli obligatoriska remissinstanser i t.ex. den kommunala översikts- och detaljplaneringen.

* Kommunerna och länsstyrelserna bör i dialog och samarbete med de vattenförbundsliknande organisationerna omgående starta en diskussion och utbildningsverksamhet i hur vattenfrågorna skall hanteras i ett AGENDA 21 perspektiv.

* För framtiden bör tillsättas en utredning som ser över möjligheterna att antingen genom lagstiftning eller på annat sätt ekonomiskt och personellt stärka de vattenförbundsliknande organisationerna t.ex. låta dem få disponera intäkterna av vissa typer av miljöavgifter. En sådan översyn kan också motiveras med att ur enkätundersökningen kan inte utläsas att de lagfästa vattenförbunden fungera bättre än de ideella förbunden. Den tendens som kan utläsas är snarare den motsatta. Samtliga vattenförbund har idag den samordnande recipientkontrollen som sin huvuduppgift, vilket Edenman (1990) påpekat icke kan vara ett påtagligt skäl för att bilda vattenförbund. Förrättningsförfarandet innebär en inte obetydlig transaktionskostnad vid bildandet och vid ändrade förhållanden krävs i regel en ny förrättning, vilket ofta upplevs som stelbent. Införandet av lagen om vattenförbund kan därför knappast sägas ha inneburit någon förnyelse i den myndighetsorienterade planeringen.

* Det är ej heller säkert att kommunen är den lämpligaste institutionen för att bedriva en aktiv vattenplanering. I Frankrike har t.ex. föreslagits att vattenhushållningsrådgivare anställs på interkommunal avrinningsområdesnivå. Dennes uppgift är tänkt att vara som en katalysator och förmedlare av vattendragsinformation mellan de olika intressenterna (administrationen, VA-förbund, industrier, föreningar, markägare etc.) och de lokala politikerna. Vattenhushållningsrådgivaren skulle fungera som en rådgivare åt regionala och lokala politiker, föreslå åtgärder när så behövs för politikerna, delta i den översiktliga planeringen, verka för en samordnad förvaltning samt fungera som en medvetandegörare av vattenresursproblemen åt allmänheten inom sitt avrinningsområde. Däremot skall inte vattenhushållningsrådgivaren syssla med miljökontroll, vilket förbehålls den statliga administrationen.

I Sverige skulle en vattenhushållningsrådgivare, finansierad till sin merpart av de ingående kommunerna, kunna anställas av de vattenförbundsliknande organisationerna.

Slutord

I det längre tidsperspektivet bör svensk vattenförvaltning förändras mot en ökande grad av resurshushållning. Målet för denna förändring bör vara att;

- * sammanjämka hydrologi och ekologi för att bättre än idag ta tillvara och skydda den totala akvatiska livsmiljön,
- * tillfredsställa de kvantitativa och kvalitativa vattenbehoven och samtidigt hålla efterfrågan på vattenresursen under kontroll.

För att åstadkomma förändringen bör;

- * lagstiftningen skrivas om och förändras i en aktörsorienterad inriktning,
- * ekonomiska styrmedel i högre grad användas som planeringsinstrument,
- * den statliga vattenförvaltningen samordnas och effektiviseras och dess reglementära roll klarläggs och definieras,
- * beslutsfattandet regionaliseras genom att stimulera framväxten av aktörsorienterade regionala och interkommunala avrinningsområdesbaserade organisationer som agerar på definierade förhandlingsarenor
- * översiktsplaneringen inriktas mot resurshushållning och utvecklas mot en ökad grad av delaktighet och deltagande i planprocessen.

Under studiens gång har som argument emot aktörsbaserade avrinningsområdesorganisationer framförts att de inte klarar av att lösa uppkomna konflikter, vilket kommer att medföra att dagens miljövårdsarbete skulle kunna lida skada. Aktörsbaserade organisationer sägs också inte vara "demokratiska", dvs andra än valda politiker fattar besluten.

Mot denna typ av argument kan invändas att det är svårt att föreställa sig en effektiv vattenförvaltning utan folkligt engagemang i en eller annan form. Det är samma typ av invändning som Jacobsson (1994) anför mot EUs överstatlighet. "Demokrati förutsätter fungerande, gemensamma *offentliga rum*, där ett offentligt meningsutbyte kan ske dels horisontellt, mellan medborgare, dels vertikalt, mellan beslutsfattare och och medborgare". Ett offentligt rum avser ett fora där en allmän mening, en offentlig opinion kan formas, vilket är något helt annat än de informella förhandlingsrum typ Dennisprojektet, vi har upplevt under 1980-talet. Det intressanta med de avrinningsområdesbaserade organisationerna är att dessa i en kommunikativ process kan fungera som en förmedlande instans både horisontellt och vertikalt mellan olika aktörer.

Även med avrinningsområdesbaserade organisationer, som det franska exemplet visar, behåller lokala politiska församlingar rätten att besluta om sina egna vattenkvalitetsmål eller kan t.o.m. avstå från vattenvårdsinvesteringar. I sista hand kan myndigheterna alltid beivra miljööverträdelser.

I enlighet med Jacobsson (1994) är syftet med den kommunikativa processen att öppna möjligheter till reflektion över och diskussion om mål och inte bara

om medel. Också det som framstår som tekniska nödvändigheter döljer värderingar som måste synliggöras och diskuteras i planeringsprocessen. Den kommunikativa rationaliteten måste bli en motvikt mot den instrumentella. I den pågående AGENDA 21 diskussionen måste livsstilsfrågor kunna hävda sig gentemot tekniska systemutbyggnader, men i vilka offentlig rum sker denna diskussion?

Litteratur

AGENDA 21. Miljö- och naturresursdepartementet, 1993.

Arnberg W. & Fjellmar G. & Ihse M. & Wallenberg G. & Östling M. (1991): Beslutsstöd för kommunal naturresurshushållning - Pilotstudie. Byggnadsforskningsrådet R20:1991, Stockholm.

Bower B. et al (1981): Incentives in Water Quality Management- France and the Ruhr Area. Resources for the Future INC. Research Paper R-24, Washington DC.

Castensson R. & Falkenmark M. & Gustafsson J-E (1989): Mark och vatten i 1990-talets kommunala naturresursplanering- Det långsiktiga forskningsbehovet. Byggnadsforskningsrådet G:23, Stockholm.

Castensson R. & Falkenmark M. & Gustafsson J-E (1990): Water Awareness in Planning and Decision-Making. Swedish Council for Planning and Coordination of Research, Report 90:9, Stockholm.

Castensson R. & Gustafsson J-E: (1993): Hur skapa ett vattenmedvetande i samhällsplaneringen? I Kullinger & Strömberg (eds), Planering för en bärkraftig utveckling. Byggnadsforskningsrådet T26, ss 75-84, Stockholm.

Dyer M.R. (1991): Water Resources Management and Water Pollution Control in the United Kingdom. European Water Pollution Control Vol. 1, No 4, pp 45-50.

Edenman L. (1990): Planeringsunderlag, former för vattenplanering mm. Naturvårdsverket, Rapport 3832.

Gumbricht T. (1991): Vattenförvaltning i Tyskland- Med exempel från Niedersachsen. Vatten Vol. 47, ss 212-216.

Guilhaudin P. (1992): Le SDAGE et les SAGE. Revue de l'Agence de l'Eau Rhone-Mediterranee-Corse, No 43.

Gustafsson J-E (1989): Vattenförvaltning i Frankrike. Byggnadsforskningsrådet R21:1989, Stockholm.

Gustafsson J-E (1994): Organisationer för samordnad mark- och vattenförvaltning. Vatten Vol. 50, ss 161-165.

IHP Report No 60 (1985): Svensk vattendataberedskap. NFR, Stockholm.

IVL (1988): Samordnad recipientkontroll 1987-1988. Rapport B 902, Stockholm.

Jacobsson K. (1994): Postnationell demokrati? Tankar om EU, nationalstaterna och demokratin. Häften för Kritiska Studier, Årgång 25, Nr 2-3, ss 120-131.

Jandeving C (1959): Vattenvårdsförbund. Föredrag hållit 7/4 1959 för lantbruksingenjörer vid Sånge-Säby.

Kågesson P. (1994): Principen om förorenarens betalningsansvar. I SOU 1994:133, Miljöpolitikens principer. Miljövårdsberedningen.

- Laurent J-L (1992): La nouvelle politique de l'eau. L'Eau Pure, No 102, pp 2-7.
- Löfgren S. (1993): Samordnad recipientkontroll - erfarenheter och förslag till framtida utformning. Statens Naturvårdsverk, Rapport 4190.
- Mälardalsrådet (1994): Studieresa till Frankrike och Tyskland 2-5 oktober 1994. Miljöutskottet.
- National Report (1987): Environmental Protection in Finland. Series A 67. Ministry of Environment.
- Naturvårdsverkets aktionsprogram MILJÖ 93 (1993). Rapport 4234
- OECD (1989): Water Resources Management - Integrated Policies. Paris.
- Powelson (1988): The Story of Land - A World History of Land Tenure and Agrarian Reform. The Lincoln Institute of Land Policy.
- Proposition 1991/92:100, Bilaga 15. Miljö- och Naturresursdepartementet.
- Regeringens skrivelse 1994/95:120. Miljön - vårt gemensamma ansvar.
- Roberts P. (1994): Sustainable Regional Planning. Regional Studies, Vol. 28, No 8, ss 781-787.
- SFS 1976:997. Lagen om vattenförbund.
- SNV (1969): Bedömningsgrunder för svenska ytvatten. Statens Naturvårdsverk.
- SNV (1990a): Då, Nu, Sedan - En resultats- och framtidsanalys av miljöarbetet. Statens Naturvårdsverk.
- SNV (1990b): Bedömningsgrunder för sjöar och vattendrag. Allmänna Råd 90:4, Statens Naturvårdsverk.
- SNV (1993): Svensk nationell miljöövervakning. Rapport 4275.
- SOU 1994:125. Samordnad insamling av miljödata. Slutbetänkande av miljödatautredningen.
- SOU 1994:128. Lokal AGENDA 21 - en vägledning. Miljövårdsberedningen.
- SPV (1988): Vattnet i den fysiska planeringen- Beskrivning av vattenvårdsförbund. Meddelande om fysisk planering 1987:2, Statens Planverk.
- Sötvatten 90 (1990): Aktionsprogram för god vattenkvalitet. Statens Naturvårdsverk.
- VPU (1980): Vattenplanering. Betänkande av vattenplaneringsutredningen. SOU 1980:39-40.
- Westerlund S. (1991): EG:s miljöregler ur svenskt perspektiv. Svenska Naturskyddsföreningen.
- Wiederholm T. et al (1992): Freshwater Environmental Monitoring in Sweden. SNV Report 4211.

Mark- och vattenresurser
KTH
100 44 Stockholm
Jan-Erik Gustafsson
Tel 08/790 73 59
Fax 08/790 66 10

1994-09-27

ADRESSREGISTER ÖVER VATTENFÖRBUND, VATTENVÅRDSFÖRBUND, VATTENDRAGSFÖRBUND OCH LIKNANDE ORGANISATIONER

	Kontaktperson
Arbogaåns Vattenförbund c/o Arboga Kommun Box 45 732 21 ARBOGA Tel 0589/870 0 Fax 0589/136 25	Lars Ferbe Tel 0589/870 89
Bräkneåns Vattenförbund c/o Christer Carlsson Tingsryds Kommun Box 88 362 22 TINGSRYD Tel 0477/442 24 Fax 0477/113 00	Arne Gustavsson Tel 0477/442 24
Fyriåns Vattenförbund c/o M. Wallsten Box 216 751 04 UPPSALA Tel 018/27 43 37 Fax 018/69 30 76	
Hedströmmens Vattenförbund Fastighetskontoret Scheelegatan 1 731 32 KÖPING Tel 0221/252 52 Fax 0221-252 49	Ulla Magne Tel 0221/252 52
Kolbäcksåns Vattenförbund Box 203 735 23 SURAHAMMAR Tel 0220/390 14 Fax 0220/390 03	Stig Ryderås Tel 0220/390 14
Lyckebyåns Vattenförbund Byggnadskontoret Box 54 361 21 EMMABODA Tel 0471/182 14 Fax 0471/181 11	Karl-Erik Hällstrand Tel 0471/182 14
Tidans Vattenförbund 541 83 SKÖVDE Tel 0500/46 81 51 Fax 0500/46 81 53	Ingemar Lorentzon Tel 0500/468 00

Alsteråns Vattenvårdsförbund
Miljökontoret
Box 54
383 22 MÖNSTERÅS
Tel 0499/171 52 Fax 0499/136 95

Lenart Johansson
Tel 0499/171 52

Blekingekustens Vattenvårdsförbund
Länsstyrelsen
371 86 KARLSKRONA
Tel 0455/871 69 Fax 0455/875 41

Folke Plejmark
Tel 0455/871 69

Dalbergså-Holmsåns Vattenvårdsförbund
c/o René Olsåker (sekr)
460 80 MELLERUD
Tel 0530-181 87

Dalslands Kanals Vattenvårdsförbund
c/o Berit Andréasson
Almgatan 2
666 31 BENGTSFORS
Tel 0531/111 62

Bengt Björk
Tel 0531/115 00

Dalälvens Vattenvårdsförening
Box 834
781 28 BORLÄNGE
Tel 0247/803 2 Fax 0247/144 65

Olle Bergfors
Tel 0247/803 29

Emåns Vattendragsförbund
Skr: Rumar Carlsson
C-son Consult
Långemåla
570 76 RUDA
Tel 0499/300 40 Fax 0499/300 40

Gullspångsälvens Vattenvårdsförbund
Miljö- och hälsoskyddskontoret Karlskoga Kommun
691 83 KARLSKOGA
Tel 0586/612 64 Fax 0586/316 20

Karin Ljung
Tel 0586/612 64

Gästriklands Vattenvårdsförening
c/o R. Olsson
Gatukontoret
801 84 GÄVLE
Tel 026/17 84 52 Fax 026/18 46 40

Hilding Sjölund
Tel 026/17 96 04

Göta Älvs Vattenvårdsförbund
c/o Göteborgsregionens Kommunalförbund
Folkungagatan 20
411 02 GÖTEBORG
Tel 031/62 93 00 Fax 031/15 33 72

Lenart Lagerfors
Tel 031/62 93 00

Göteborgs och Bohus läns Vattenvårdsförbund
Box 305
451 18 UDDEVALLA
Tel 0522/159 80 Fax 0522/51 17 96

Pär Schelander
Tel 0522/220 8436

Kommittén för samordnad kontroll av Helgeån
c/o Stefan Winberg
Kristianstads Kommun, Gatukontoret
291 32 KRISTIANSTAD
Tel 044/13 54 45 Fax 044/12 96 89

Hjälmarens Vattenvårdsförbund
c/o Tekniska Förvaltningen
Box 30400
701 35 ÖREBRO
Tel 019/21 17 64 Fax 019/21 16 36

Mats Helgesson
Tel 019/21 17 64

Höje å Vattendragsförbund
c/o Almestrand
Nyckelkroken 22
226 47 LUND
Tel 046/11 27 74 Fax 046/11 27 74

Kalmar Läns Kustvattenkommitté
c/o Kalmar Läns Kommunförbund
Box 741
391 27 KALMAR
Tel 0480/615 55 Fax 0480/512 52

Bertil Eifrérm
0480/615 56

Klarälvens Vattenvårdsförbund
c/o Tord Ripemo
Karlstads Kommun
Miljö- och hälsoskydds nämnden
651 84 KARLSTAD
Tel 054/19 56 74 Fax 054/19 56 80

Kungsbackaåns Vattenvårdsförbund
Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen
431 82 MÖLNDAL
Tel 031/67 72 50 Fax 031/87 76 68

Curt Janding
031/88 33 02

Kävlingeåns Vattenvårdsförbund
c/o Almestrand
Nyckelkroken 22
226 47 LUND
Tel 046/11 27 74 Fax 046/11 27 74

Lagans Vattenvårdsförening
Kjell Karlsson
Värnamo Kommun
331 83 VÄRNAMO
Tel 0370/401 51, -466 93 Fax 0370/301 79

Lidan-Nossans Vattenvårdsförbund
c/o Lennart Sundh
Stadsarkitektkontoret
521 81 FALKÖPING
Tel 0515/851 28 Fax 0515/851 40

Ljungbyåns recipientkontrollkommitté
Attn: Sigbert Rickardsson (sekr)
Gatukontoret Kalmar Kommun
Box 611
329 96 KALMAR
Tel 0480/832 36 Fax 0480/833 00

Ljusnan-Voxnans Vattenvårdsförbund
Box 17
820 22 SANDARNE
Tel 0270/610 77, -616 78 Fax 0270/611 57

Claes Anell
Tel 0270/610 77

Lygnems Vattenvårdsförbund
c/o Marks Kommun
Miljökontoret
511 80 KINNA
Tel 0320/170 00, -172 72 Fax 0320/175 03

Lennart Henriksson
Tel 0320/172 72

Motala Ströms Vattenvårdsförbund
Vattenverksvägen 2
602 36 Norrköping
Tel 011/17 21 00 Fax 011/17 23 00

Åke Haglund
011/131503

Mörrumsåns Vattenvårdsförbund
c/o Sten Tengwall
G:la Norrvägen
352 43 VÄXJÖ
Tel 0480/173 09

Nissans Vattenvårdsförbund
c/o Björn Lood
Stora Feldmühle Hylte AB
314 00 HYLTEBRUK
Tel 0345/190 00 Fax 0345/192 73

Kommittén för samordnad kontroll av Nybroån
Ystads Kommun
Gatukontoret
Att: Siv Bengtsson-Lindsjö
Nya Rådhuset
271 80 YSTAD
Tel 0411/773 53 Fax 0411/147 92

Nordvästskånes kustvattenkommitté
c/o Björn Nilsson
Miljökontoret
Jämvägsgatan 22
251 89 Helsingborg
Tel 042/10 50 46 Fax 042/10 50 44

Nyköpingsåns Vattenvårdsförbund
Länsstyrelsen
611 86 NYKÖPING
Tel 0155/26 40 28 Fax 0155/28 17 15

Henry Famme
Tel 0155/26 40 28

Ringsjökommittén
Mellanskånes kommunförbund
241 80 Eslöv
Tel 0413/621 35 Fax 0413/616 80

Jan-Inge Ahlfrid
Tel 0413/621 35

Ronnebyåns Vattenvårdsförbund
c/o Bertil Rewhus
Ronneby Kommun
372 80 RONNEBY
Tel 0457/185 54

Råå-åns Vattendragsförbund
c/o Peter Göransson
Miljökontoret
Gasverksgatan 15
252 25 HELSINGBORG
Tel 042/10 50 03 Fax 042/10 50 44

Kommittén för samordnad kontroll av Rönneå
"Rönneåkommittén"
c/o Birgitta Sternerup
Klippans kommun
264 80 KLIPPAN
Tel 0435/281 55

Saxån-Braåns Vattenvårdskommitté
Miljöförvaltningen
Landskrona kommun
261 80 LANDSKRONA
Tel 0418/792 50 Fax 0418/794 03

Olle Nordell
Tel 0418/798 49

Segeåns Vattendragsförbund
Jan Fengzelius (sekr)
Andgatan 6
230 40 BARA
Tel 040/44 79 42 Fax 040/44 79 42

Skivarpsåns och Dybäcksåns Vattendragsförbund
Skurups Kommun
274 80 SKURUP
Tel 0411/424 00 Fax 0411/432 93

Kenneth Sjöstrand
Tel 0411/424 00

Skråbeåns Vattenvårdskommitté
c/o Bertil Persson
Box 302
293 24 OLOFSTRÖM
Tel 0454/931 64 Fax 0454/427 00

Sydskustens Vattenvårdsförbund
c/o Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen
Algatan 13
231 83 TRELLEBORG
Tel 0410/532 45 Fax 0410/155 65

Åsa Johansson
Tel 0410/532 45

Samordnad recipientkontroll - Umeålvens nedre del
Miljövårdsenheten AC-län
901 86 UMEÅ
Tel 090/10 73 34 Fax 090/10 73 41

Björn Jonsson
090/10 73 34

Vegeåns Vattendragsförbund
c/o Lennart Mårtensson
Sv. Nestlé
267 00 BJUV
Tel 042/860 00

Bo Leander
Tel 040/16 70 00

Viskans Vattenvårdsförbund
Miljöskyddskontoret
501 80 BORÅS
Tel 033/16 75 82 (sekr) Fax 033/16 73 90

Monica Hellström
Tel 033/16 75 82

Vattenvårdsförbundet för västra Hanöbukten
c/o Sven-Inge Svensson
Miljö- och hälsoskyddskontoret
Box 207
281 22 HÄSSLEHOLM
Tel 0451/883 28 Fax 0451/117 63

Vätternvårdsförbundet
Länsstyrelsen
551 86 JÖNKÖPING
Tel 036/15 70 83, -15 70 91 Fax 036/15 76 39

Ola Broberg
Tel 036/15 70 91

Åtrans Vattenvårdsförbund
Skr Ingemar Alenäs
Falkenbergs kommun
311 80 FALKENBERG
Tel 0346/863 48 Fax 0346/173 45

Öresunds Vattenvårdsförbund, ÖVF
c/o Birgitta Leijon
Gatukontoret
205 80 MALMÖ
Tel 040/34 10 00

Bo Leander
Tel 040/16 70 00

Mark- och vattenresurser
KTH.
100 44 Stockholm
Jan-Erik Gustafsson
08/790 7359
08/790 6610 Fax

1993-04-05

**ENKÄT TILL VATTENFÖRBUND, VATTENVÅRDSFÖRBUND,
VATTENDRAGSFÖRBUND OCH LIKNANDE ORGANISATIONER**

Förbundets fullständiga namn, postadress samt telefonnummer.

Namn.....

Adress.....

Tel.....Fax.....

Allmänt om förbundet

1. Ange hur många medlemmar förbundet har?

.....st.

2. Ange namnet på de kommuner som är medlemmar i förbundet.

.....
.....
.....

3. Hur många personer ingår i förbundets styrelse?

.....st.

4. Har förbundet någon person anställd?

Ja Om ja, hur många?

.....st (uttryckt som helårsekvivalenter)

Nej

Förbundets verksamhetsområden

5. Ange för vilka verksamhetsområden/aktiviteter förbundet bildades?

- Bevarandeåtgärder/skydd för biologisk mångfald
- Bevattnings
- Fiskodling
- Fiskevård
- Förebyggande av eutrofiering
- Förebyggande av försurning/kalkningsåtgärder
- Informationsspridning till allmänheten, skolor etc.
- Markavvattnings och dikning
- Rådgivning i vattenhushållningsfrågor till intressenter inom avrinningsområdet t.ex. företag, kommuner etc.
- Samordnad recipientkontroll (enligt miljöskyddslagen § 43)
- Sjörestaurering/vattendragsrestaurering
- Skyddsområden för vattentäkter
- Småskalig reningsverksutbyggnad
- Underhåll och rensningsåtgärder i vattendrag
- Vattenförsörjning
- Vattenplanering/vattenhushållning
- Vattenreglering för invallning och översvämningsskydd
- Vattenreglering för kraftförsörjning
- Vattenreglering för upprätthållande av lågvattenföring
- Vattenreglering av annan orsak
- Ange vad?.....
- Våtmarksrestaurering
- Övrigt
- Ange vad?.....

Kommentar.....
.....
.....
.....
.....
.....

6. Ange för vilka verksamhetsområden/aktiviteter förbundet f.n. är aktiv/engagerad inom?

- Bevarandeåtgärder/skydd för biologisk mångfald
- Bevattnings
- Fiskodling
- Fiskevård
- Förebyggande av eutrofiering
- Förebyggande av försurning/kalkningsåtgärder
- Informationsspridning till allmänheten, skolor etc.
- Markavvattning och dikning
- Rådgivning i vattenhushållningsfrågor till intressenter inom avrinningsområdet t.ex. företag, kommuner etc.
- Samordnad recipientkontroll (enligt miljöskyddslagen § 43)
- Sjörestaurering/vattendragsrestaurering
- Skyddsområden för vattentäkter
- Sjörestaurering/vattendragsrestaurering
- Småskalig reningsverksutbyggnad
- Underhåll och rensningsåtgärder i vattendrag
- Vattenförsörjning
- Vattenplanering/vattenhushållning
- Vattenreglering för invallning och översvämningsskydd
- Vattenreglering för kraftförsörjning
- Vattenreglering för upprätthållande av lågvattenföring
- Vattenreglering av annan orsak
Ange vad?.....
- Våtmarksrestaurering
- Övrigt
Ange vad?.....

Kommentar.....
.....
.....
.....
.....
.....

7. Ange minst tre men högst fem av de viktigaste verksamhetsområden/aktiviteter som förbundet vill inrikta sin verksamhet emot i ett långsiktigt perspektiv (3-10år)?

- Bevarandeåtgärder/skydd för biologisk mångfald
- Bevattnings
- Fiskodling
- Fiskevård
- Förebyggande av eutrofiering
- Förebyggande av försurning/kalkningsåtgärder
- Informationsspridning till allmänheten, skolor etc.
- Markavvattning och dikning
- Rådgivning i vattenhushållningsfrågor till intressenter inom avrinningsområdet t.ex. företag, kommuner etc.
- Samordnad recipientkontroll (enligt miljöskyddslagen § 43)
- Sjörestaurering/vattendragsrestaurering
- Skyddsområden för vattentäcker
- Småskalig reningsverksutbyggnad
- Underhåll och rensningsåtgärder i vattendrag
- Vattenförsörjning
- Vattenplanering/vattenhushållning
- Vattenreglering för invallning och översvämningsskydd
- Vattenreglering för kraftförsörjning
- Vattenreglering för upprätthållande av lågvattenföring
- Vattenreglering av annan orsak
- Ange vad?.....
- Våtmarksrestaurering
- Övrigt
- Ange vad?.....

Kommentar.....

.....

.....

.....

.....

.....

Förbundets vattenplaneringsinsatser

8. Har förbundet i egen regi (genom egen personal eller anlitad konsult) framställt översiktligt plandokument som

inget plandokument har framställts

vattenöversikt (Def. en redovisning av vattenanvändning inom avrinningsområdet)

vattenvårdsprogram eller vattenvårdsplan (Def. en redovisning av vattenanvändningen och en prioritering av åtgärdsinsatser)

annat plandokument. Beskriv typ.....

.....

9. Om plandokument har framställts enligt ovan, vilket år färdigställdes aktuellt plandokument?

Vattenöversikt År.....

Vattenvårdsprogram eller vattenvårdsplan År.....

Annat plandokument År.....

10. Enligt lag är alla kommuner skyldiga att upprätta en översiktsplan. Den senaste översiktsplaneomgången avslutades 1 juli 1990. I översiktsplanen skall den framtida vattenanvändningen redovisas. I vilken omfattning var **förbundet** engagerad i översiktsplanearbetet i de kommuner som faller inom förbundets avrinningsområde?

Förbundet var inte alls engagerad

Förbundet var engagerad i vissa kommuner
Ange hur många?.....st

Förbundet var engagerad i samtliga kommuner

Kommentar.....

.....

.....

11. Om förbundet var engagerad enligt de två sista alternativen enligt ovan (10), vilka var formerna för förbundets medverkan?

Försåg kommunen med planeringsunderlag
Ge exempel på typ av planeringsunderlag.....

.....
.....

Medverkade i en avrinningsområdesbaserad referensgrupp vid framtagningen av översiktsplanen

Medverkade i en eller flera kommunala referensgrupper vid framtagning av översiktsplanen. Ange hur många?st

Medverkade vid enstaka planeringsmöten/seminarietillfällen/samrådsmöten i kommunal regi

Var remissinstans till en eller flera kommunala översiktsplaner
Ange hur många?st

12. Om förbundet medverkade i en **avrinningsområdesbaserad referensgrupp** enligt ovan (11), vem tog initiativet till detta engagemang?

Förbundet

Länsstyrelsen

Någon eller några av kommunerna

Annan initiativtagare

Ange vem.....

13. Om förbundet medverkade i **kommunala referensgrupper** enligt ovan (11), vem tog initiativet till detta engagemang?

Förbundet

Länsstyrelsen

Kommunen

Annan initiativtagare

Ange vem.....

Användning av bedömningsgrunder

14. Enligt myndigheternas intentioner bl.a. i SÖTVATTEN 90 skall planeringen av vattenresurserna i framtiden inriktas mot att uppfylla vattenkvalitetsmål, belastningsmål etc. Denna typ av vattenplanering är relativt vanlig utomlands t.ex. i Frankrike.

År 1969 publicerade Statens Naturvårdsverk (SNV) dokumentet "**Bedömningsgrunder för svenska ytvatten**" som hjälpmedel för klassificering av vattenkvaliteten. Hur ofta har på förbundets initiativ detta dokument använts i utrednings- och planeringsverksamheten inom avrinningsområdet?

- Har aldrig använts
- Har använts vid enstaka tillfällen
- Har regelmässig använts av förbundet för beskrivning av vattenkvalitetens utveckling inom avrinningsområdet

15. År 1991 har SNV ersatt dokumentet från 1969 med dokumentet "**Bedömningsgrunder för sjöar och vattendrag**" Allmänna Råd 90:4. Hur har förbundet behandlat detta dokument?

- Förbundet har hittills icke intresserat sig för användningen och tillämpningen av detta Allmänna råd
- Användningen och tillämpningen av detta Allmänna Råd har diskuterats i förbundets styrelse
- Användningen och tillämpningen av detta Allmänna råd har diskuterats på seminarium i förbundets regi
- Användningen och tillämpningen av detta Allmänna Råd har diskuteras på seminarium eller liknande i länsstyrelsens regi
- Förbundet har redan medverkat till att detta Allmänna Råd använts och tillämpas i utrednings- och planeringsverksamhet inom avrinningsområdet

Kommentar.....
.....
.....

Mät- och provtagningsprogram

16. För att följa och övervaka vattenkvalitetens förändring samt planera för vattenresursanvändningen krävs ett väl utbyggt mät- och provtagningsprogram. Omfattningen av mät- och provtagningsprogram begränsas dock ofta av ekonomiska skäl. Hur ser situationen ut i förbundets avrinningsområde?

Förbundet ansvarar ej för några provtagningar av ytvatten. Annan organisation/myndighet ansvarar för provtagningar

Vilken/vilka?.....

Förbundet ansvarar för ett samordnat provtagningsprogram för ytvatten (undersökningar i egen regi eller genom konsult) inom avrinningsområdet

Kommentar.....

.....

.....

17. Markera påståenden som gäller för förbundets avrinningsområde, även om provtagningar sker i annan regi än förbundets.

Antalet provtagningspunkter i sjöar och vattendrag är f.n. otillräckliga för att förändringar i vattenkvaliteten inom avrinningsområdet skall kunna följas

Antalet provtagningspunkter i sjöar och vattendrag är f.n. tillräckliga för att förändringar i vattenkvaliteten inom avrinningsområdet skall kunna följas

Provtagningsfrekvensen är f.n. otillräcklig för att förändringar i vattenkvaliteten inom avrinningsområdet skall kunna följas

Provtagningsfrekvensen är f.n. tillräcklig för att förändringar i vattenkvaliteten inom avrinningsområdet skall kunna följas

Mätprogrammet (antalet mätta parametrar) är f.n. otillräckligt för att förändringar i vattenkvaliteten inom avrinningsområdet skall kunna följas

Mätprogrammet (antalet mätta parametrar) är f.n. tillräckligt för att förändringar i vattenkvaliteten inom avrinningsområdet skall kunna följas.

Kommentar.....

.....

.....

18. Hittills har grundvattnets kvalitet icke uppmärksammats på samma sätt som för ytvattnet. Hur ser situationen ut i förbundets avrinningsområde?

Ingen systematisk provtagning av grundvatten förkommer inom avrinningsområdet

Förbundet utför ej egna provtagningar av grundvatten. Annan organisation/myndighet ansvarar för provtagningar

Vilken/vilka?.....

Förbundet ansvarar för ett samordnat provtagningsprogram för grundvatten (undersökningar i egen regi eller genom konsult) inom avrinningsområdet

Kommentar.....

.....

.....

Informationsspridning

19. Ange de tre viktigaste informationskanalerna som förbundet använder för att berätta om sin existens och verksamhet

Genom broschyr som kortfattat beskriver förbundets verksamhet till hushåll, myndigheter och företag

Genom årsberättelsen och andra regelbundna publikationer

Via representanter för ingående medlemsorganisationer

Genom medverkan i lokalpressen t.ex. i form av insändare

Genom medverkan i lokalradio och lokal-TV

Genom att arrangera lokala seminarier eller föredrag för föreningar och företag inom avrinningsområdet

Genom att vara representerad i regionala och kommunala seminarier och konferenser

Som kommunal remissinstans och samrådspartner

Som remissinstans i vattenmål och koncessionsnämndsmål

Genom utställningsverksamhet i kommun, föreningar skolor etc. (forts)

- Genom medverkan i skolornas utbildningsprogram
- Genom direkt påverkan av lokala politiker
- Genom att ta initiativ till spektakulära program som årliga vattenfestivaler, sportengagemang etc.
- Genom andra kanaler som.....

.....

.....

.....

Kommentarer.....

.....

.....

.....

.....

.....

Övrigt

20. Förutom stadgeenliga medlemsavgifter för att täcka förbundets administrationskostnader, vilka andra intäktskällor har förbundet?

.....

.....

.....

.....

21. Beskriv kortfattat de begränsningar som finns och de förutsättningar som erfordras för att förbundet skall kunna bli en aktiv aktör i samhällsplaneringen?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Enkäten har fyllts i av :

Namn.....

Telefon.....

Ett hjärtligt tack för hjälpen

Rapporter utgivna i VA-FORSK-serien

- 1992-01 Hydraulisk analys av vattenledningsnät, *Lennart Andersson*
- 1992-02 Samverkan mellan avloppsnät och reningsverk, *Claes Hernebring*
- 1992-03 Lukt- och smakstörningar i dricksvatten, *Kjell Kihlberg, Roger Sävenhed*
- 1992-04 Artificial Groundwater Recharge – State of the Art, *Cristina Frycklund*
- 1992-05 Analysmetod för kloridoxid, klorit och klorat, *Mats Lindgren, Einar Pontén*
- 1992-06 Undersökning av förfilter för järn- och manganreduktion vid dricksvattenrening, *Tibor Nemeth, Åke Elgemark*
- 1992-07 Inventering av datorbaserade system för övervakning och styrning inom kommunal teknik, *Bengt Zagerholm*
- 1992-08 Bräddning – Problemets omfattning i svenska tätorter, *Mats Andreasson, Johan Larsson*
- 1992-09 Lokal dagvattenhantering — Erfarenheter från några anläggningar i drift, *Eva Jansson, Bo Lind, Björn Malbert*
- 1992-10 PRISEK Prioritering Samhällskonsekvenser Ekonomi – Ekonomisk modell och systematisk effektredovisning för värdering och prioritering av va-åtgärder, *Bertil Gustafsson, Gilbert Svensson*
- 1992-11 Konditionsstabilitet hos avloppsledningar av betong, *Viveka Lidström*
- 1992-12 Skadefall på nylagda betongledningar, *Ann-Christin Sundahl*
- 1992-13 Konstgjord grundvattenbildning, *Bertil Sundlöf, Lars Kronqvist*
- 1992-14 Trädrötter och ledningar, *Örjan Ståhl*
- 1992-15 Naturliga system för avloppsrening och resursutnyttjande i tempererat klimat, *HB Wittgren, Kenth Hasselgren*
- 1992-16 Vattenboken – En bok för mellanstadiet om vårt svenska vatten, *Accurat Information AB, VAV*
- 1992-17 Vattenboken – Läraryboken, *Accurat Information AB, VAV*
- 1992-18 Utvärdering av VA-FORSK, *Björn Svedinger*
- 1992-19 Hårdgöring av dricksvatten med krita-kolsyra – ett alternativ till kalk-kolsyra, *Dan Göthe, Bertil Israelsson*
- 1993-01 Alternativ va-teknik – Exempelsamling, *Per-Arne Malmqvist, Agneta Samuelsson*
- 1993-02 Luft- och sedimentansamlingar i tryckledningar – Inledande studie, *Lennart Jönsson*
- 1993-03 Algtoxiner i dricksvatten – en undersökning vid två svenska vattenverk samt litteraturstudie, *Heléne Annadotter*
- 1993-04 Simulering av hydrologin inom urbana områden. Metodikmanual – MouseNAM, *Lars-Göran Gustafsson*
- 1993-05 Användning av kloridoxid — Reaktorstudier och halter i distributionssystemet vid nio vattenverk, *Mats Lindgren, Einar Pontén*
- 1993-06 Slamspridning på åkermark, *Per-Göran Andersson, Peter Nilsson*
- 1993-07 Analys av tillförselgrad till avloppsverk — svårigheter och möjligheter. Tillämpning på tillrinningen till Tivoliverket i Sundsvall, *Claes Hernebring*
- 1993-08 Indirekt nederbördspåverkan i spillvattensystem, *Hans Bäckman, Björn Marklund, Rune Olsson, Bengt-Lennart Peterson, Tore Wästlin*
- 1993-09 Franska va-driftentreprenader, *Lise-Lotte Nilsson*
- 1993-10 Generell kravspecifikation för styr- och övervakningssystem, *Bengt Zagerholm*
- 1993-11 Va på entreprenad, *Gösta Fredriksson, Bo Lannblad, Bengt Larsson, Åke Mattsson*
- 1993-12 Renovering av avloppsledningar. Riktlinjer för dokumentering och kvalitetskontroll, *Björn Borstad, Inge Faldager, Thomas Johansson*
- 1993-13 Simulering av vattenledningsnät med Piccolo — en utvärdering, *Krister Törneke*
- 1993-14 Drömmen om att allt ska förbli som det var — några reflexioner om konkurrens och strategier för förändring inom va-branschen, *Lennart Hansson, Ola Mattisson*
- 1993-15 Kostnader för drift av avloppsreningsverk, *Peter Balmér, Bengt Mattsson*
- 1993-16 Rötksammas förmåga att bryta ned organiska föreningar i slam, *Hans Ring*
- 1994-01 Va-ledningars kondition, *Peter Stahre, Ann-Christin Sundahl, Viveka Lidström*
- 1994-02 Tillämpning av kvicksilverfri COD-analys inom va-tekniken, *Evy Axén, Gregory M Morrison*
- 1994-03 Drifterfarenheter med biologisk kvävereduktion, *Magnus Emanuelsson*
- 1994-04 Bestämning av nitrat i kommunalt avloppsvatten — en metod lämpad för automatiserad övervakning och kontroll, *Christer Björklund, Bo Karlberg, Maikael Karlsson*
- 1994-05 Vattenförbrukningens dygnsvariation, *Lars Nikell*
- 1994-06 Dagvattnets sammansättning, recipientpåverkan och behandling, *Thomas Larm*
- 1994-07 Svavelväteproblem i avloppsledningar — praktiska drifterfarenheter och tillämpbara anvisningar, *Anders Ledskog, Sven-Gunnar Larsson, Bo Göran Lindqvist*
- 1994-08 Konstgjord grundvattenbildning — Processtudier vid inducerad infiltration och bassänginfiltration, *Cristina Frycklund, Gunnar Jacks, Per-Olof Johansson, Kerstin Lekander*
- 1994-09 Desinfektion/oxidation som förbehandling av ytvatten, *Mats Engdahl*
- 1994-10 Kontroll av bräddavlopp, *Bertil Forsberg*
- 1994-11 Dagvattnets sammansättning, *Per-Arne Malmqvist, Gilbert Svensson, Caroline Fjellström*
- 1994-12 Kortbedömning av TV-inspekterade avloppsledningar, *Olle Nilsson, Peter Stahre*
- 1994-13 Utjämningsmagasin. Erfarenheter i svenska avloppsnät, *Rolf Mansfeldt, Mats Andréasson, Bertil Svensson*
- 1994-14 MIKE SHE I Urban Miljö, Tillämpningsexempel Vittskövle, *Stefan Winberg, Lars-Göran Gustafsson, Lars Bengtsson*
- 1994-15 Avskiljare för lätta vätskor och fett, *Fred Nyberg*
- 1994-16 Datorstödd simulering av aktivslamprocessen – Försök vid 5 svenska reningsverk, *Jes la Cour Jansen, Dines Thornberg, Anders Finnson*

Rapporter utgivna i VA-FORSK-serien

- 1995-01 Ringar på vattnet – VA-verken och Agenda 21, *Anna Helmrot, Gunnel Jonsson, Örjan Eriksson*
- 1995-02 Transport av föroreningar i avloppssystem. Beräkningsmöjligheter med MouseTRAP, *Clæs Hernebring, Cecilia Appelgren*
- 1995-03 Alternativa avloppssystem i Bergsjön och Hamburgsund. Delrapport från ECO-GUIDE-projektet, *Per-Arne Malmqvist, Hans Björkman, Majlis Stenberg, Ann-Carin Andersson, Anne-Marie Tillman, Erik Kärman*
- 1995-04 Utvärdering av biologisk fosforavskiljning vid Öresundsverket i Helsingborg – Processtekniska och mikrobiologiska aspekter, *Magnus Christensson, Karin Jönsson, Natuschka Lee, Ewa Lie, Per Johansson, Thomas Welander, Kjetill Østgaard*
- 1995-05 Internkontroll vid VA-verk. Arbetsbok för upprättande och genomförande av internkontrollprogram för arbetsmiljön vid va-verk, *Ingvar Borgström, Anders Karlsson*
- 1995-06 Regional VA-samverkan – Potential och principer, *Lennart Hansson, Ola Mattisson*
- 1995-07 Hårdhetshöjning av dricksvatten med krita-kolsyra, ett alternativ till kalk-kolsyra – Fullskaleförsök vid Öxsjöverket Lerum, *Dan Göthe, Bertil Israelsson*
- 1995-08 Våtmarksrening vid Landsbro ARV, *Leif Lorentzon, Göran Nilsson, Yvonne Gunnevik, Carl Odelberg, Thomas Svensson*
- 1995-09 Tvättmedel – Effekter på reningsverk och miljö, *Cajsa Wahlberg*
- 1995-10 Utvärdering av VAVs läckagestatistik, *Ann-Christin Sundahl, Åse Hasselkvist*
- 1995-11 Trädrötter och avloppsledning. En fördjupad undersökning av rotproblem i nya avloppsledningar, *Örjan Stål, Jörgen Rosenlöf*
- 1995-12 Renovering av vattenledningar. Riktlinjer för metodval, dimensionering och utförande, *Thomas Johansson, Per Romdal, Øistein Torgersen*
- 1995-13 Nya kemikalier – En utmaning för kommunala reningsverk. Förstudie, *Björn Frostell, Bengt Hultman, Jonas Röttorp, Peter Solyom*
- 1995-14 CD-ROM inom VA, *Leif W Linde, Gunnar Petersson*
- 1995-15 Kvalitetssäkerhet och leveranssäkerhet i distributionssystem för dricksvatten, *Bengt Zagerholm, Rolf Bergström*
- 1995-16 Försöksrapport från biologisk fosforavskiljning vid Jämshögs reningsverk, Olofströms kommun, *Carl-Johan Legeth*
- 1996-01 Organiskt avfall som växtnäingsresurs. Potential och förslag till forsknings- och utvecklingsinsatser, *H B Wittgren*
- 1996-02 Rotinrängning i avloppsledningar. En undersökning av omfattning och kostnader i Sveriges kommuner, *Örjan Stål*
- 1996-03 Källsorterad humanurin i kretslopp – Förstudie i tre delar, *Håkan Jönsson, Anna Olsson, Thor Axel Stenström, Gunnel Dalhammar*
- 1996-04 VA sett på nytt sätt – Driftentreprenader i några kommuner, *Gösta Fredriksson, Bo Lannblad, Bengt Larsson, Åke Mattsson*
- 1996-05 Avrinningsområdesbaserade organisationer som aktiva planeringsaktörer, *Jan-Erik Gustafsson*